

Optimisti kljub težavam

Poslovanje tovarne v letošnjem prvem polletju je dalo dobre rezultate glede na težko gospodarsko situacijo, pomanjkanje deviz in vložena sredstva. Celotni prihodek smo povečali z indeksom 157 v primerjavi z enakim obdobjem lani, dohodek pa z indeksom 153. Enako povečanje velja za čisti dohodek.

Upošteva se rast v uspešnosti poslovanja v letu 1981, ko je bil dohodek za 10 % večji kot leta 1980, je tudi letošnja rast velika, in notranje rezerve v takem obsegu bodo kmalu pošle. V dobrem letu in pol pa nismo uspeli pridobiti že odobrenih in novih sredstev za prostorsko sanacijo in obnovo ter modernizacijo opreme. Oprema je še vedno v celoti odpisana, nezanesljiva in še bolj izrabljena kot pred dvema letoma, ko smo ugotavljali, da ne ustreza zahtevanemu obsegu in kvaliteti proizvodnje.

S poslovanjem znotraj TOZD nismo zadovoljni. Ob nenehni proizvodnji zastojih, ki povzročajo velike izpade dohodka izvoza in manjšajo delovno moralo, smo imeli izredno veliko stroškov s popravili, ki so za 9 milijonov višji od načrtovanih. Za to vsoto in še dodatno zavoljo izpada dohodka zaradi zastojev smo imeli tanjše sklade, oziroma so ti minimalni. Fizični obseg proizvodnje, ki tudi skokovito narašča in znaša skoraj 400 milijonov kosov izdelkov, ni akumulativen, saj več kot 70 % vseh izdelkov izvozimo prek finalistov v okviru delovne organizacije. Ob upoštevanju, da znaša povprečna cena enega našega izdelka (seveda je po strukturi zelo različna) le 0,19 din, v izvozu pa komaj 0,046 din, tudi največji in najdražji izdelki ne morejo zagotoviti visoke akumulacije. Tudi cene na domačem trgu v večini primerov niso najbolj ustrezne oziroma ne morejo pokriti vsega izpada akumulacije v izvozu.

Kljub 50-odstotni rasti smo v zaostanku za našimi zelo optimistično postavljenimi plani. Zaostanek je v obsegu skoraj enomesečnega poslovanja. Največji vzrok za to je v okvarah naprav in strojev, pomanjkanju rezervnih delov, orodij in tudi surovin. Izpadel pa je v glavnem domači — akumulativni trg, saj so nam izvozne obveznosti važnejše, pa še tam se pojavljajo težave.

V I. polletju smo imeli zaradi izrabljenosti v večji okvari 21 strojev ali četrtnino vseh strojev v tovarni, ker je povzročilo skupno za 19 dni zastojev v proizvodnji. Vrednostno znaša izpad 10.265 tisoč dinarjev. Izpadi zaradi pomanjkanja surovin in orodij so bili tudi veliki, vendar smo jih z organizacijskimi ukrepi uspeli zmanjšati.

Keramična proizvodnja je procesna in zelo zahtevna, tako da vsak zastoj povzroči velike motnje v procesu v daljšem časovnem obdobju. Za preprečevanje hujših izpadov smo se zatekali k troizmenskemu delu z nadurnim delom, delom ob sobotah in nedeljah. Tak način proizvodnje pa je izredno drag in povzroča v finančnem pogledu več negativnih učinkov, kot bi želeli.

Proizvodnja na treh lokacijah povzroča še dodatnih 6 milijonov din stroškov, svoj del pa prispeva velik odstotek bolniških izostankov, saj dosegajo temperature v delovnih prostorih tudi več kot 40 °C.

Ker smo še vedno v sanaciji, čeprav smo kratkoročni sanacijski program že pozitivno izvršili, potrebujemo za dolgoročni program ne le načelno podporo, ampak akcijsko pomoč in sredstva. Obojega pa ne dobimo niti od DO IEZE niti od SOZD ISKRA. Gledano na poslovanje s tega zornega kota, nismo zadovoljni z našo nadgradnjo, ki pa jo moramo plačati v obsegu več kot 12 % od dohodka temeljne organizacije. Nekatere službe, z izjemo finančnih in računovodskih, se ne trudijo dovolj v interesu temeljne organizacije še zlasti ne, ker smo majhni in slabo akumulativni. Prihaja tudi do absurdov, da tisti, ki še nikoli niso delali ali so na to že pozabili, učijo, kako je treba delati.

Poslovanje tretjega tromesečja je še vedno negotovo zaradi izrabljenosti opreme. Sicer so vse kapacitete razprodane, le da jih imamo premalo. Posebno težavo vidimo v povečanju izvoza same keramike, kjer naša izvozna organizacija ne vlaga dovolj naporov, da bi izvažala tudi keramiko.

V tovarni smo optimisti kljub težavam, rezultat pa dokazuje, da znamo in lahko delamo tudi takrat, ko so težave največje.

Z. O.

Kavadarci — pobratena občina

Trdne vezi

Ob prazniku dneva osvoboditve občine Kavadarci — 7. septembra 1944 — je bila tudi delegacija skupščine občine in družbenopolitičnih organizacij občine Ljubljana-Siška gost v tem kraju na jugu Makedonije, ki šteje preko 26.000 prebivalcev.

Ob že tradicionalno prisrčnem in delovnem vzdušju so potekali pogovori o nadaljnjem sodelovanju na gospodarskem, kulturnem, izobraževalnem in drugih področjih. Predstavniki obeh delegacij menijo, da smo lahko s sedanjim stopnjo sodelovanja zadovoljni, da to postaja tradicionalno in da se iz leta v leto krepi.

Razveseljivo je, da obstajajo številne možnosti vključevanja posameznih organizacij združenega dela na področju gospodarstva, preskrbe, prenosa tehnologije, znanja itd. Ob ogledu in razgovorih v delovnih kolektivih: Kavadarke — otroška konfekcija, Taska — proizvodnja prehranbenih proizvodov, Tikveš — agrokombinat, hidroelektrarne, topilnice fero-niklja... je bila sprejeta ocena, da ob neposrednem konkretnem dogovarjanju med izvršnimi svetoma obeh občin in delovnih organizacij samih rezultati ne bodo izostali, čeprav so že sedaj odnosi z nekaterimi organizacijami združenega dela, kot so na primer Litostroj, Rašica, Slovin, Emona, na zadovoljivi ravni.

Krepiti pa se morajo tudi vezi na področju družbenih dejavnosti, kjer bomo poleg že ustaljenih oblik (kulturne prireditve, letovanja, šport) zagotovili večje sodelovanje pri izobraževanju (slovenski jezik, usmerjeno izobraževanje) ter posredovanju izkušenj na področjih, ki jih kot razvita občina imamo. Pripravljajo tudi poimenovanje ene izmed osnovnih šol po makedonskem narodnem heroju Strašu Pindurju ter pobratenje dveh krajevnih skupnosti.

Sodelovanje med družbenopolitičnimi organizacijami poteka dobro, v skladu s sprejetimi usmeritvami in realnimi možnostmi. Izražena pa je bila želja po hitrejši izmenjavi informacij in širšem sodelovanju med osnovnimi organizacijami sindikata v organizacijah združenega dela.

Kako so taki neposredni stiki koristni in zaželeni, je dokazal tudi aplavz Donitovemu oktetu, ki je sodeloval na svečani seji skupščine občine Kavadarci, in zanimanje za razstavo slikarjev-amaterjev iz naše občine.

Da bratstvo in enotnost ter čut za solidarnost med narodi in narodnostmi ter pobrateni-ma občinama ni le črka na papirju, dokazuje tudi hitra in učinkovita pomoč naše družbenopolitične skupnosti, ko je silovito neurje v mesecu avgustu v Kavadarcih uničilo velik del trtnih nasadov in sadovnjakov ter povzročilo veliko materialno škodo.

Zoran Kos



Skromna turistična bera

Statistični podatki so sicer včasih lahko hudo varljivi, toda običajno nam le odkrijejo pravo podobo določenega pojava. To velja tudi za podatke o letošnjem turističnem izkupičku.

V prvih osmih mesecih letošnjega leta je bilo v Sloveniji za 3 odstotke manj nočitev kot v enakem lanskem obdobju. Še posebej je porazno dejstvo, da je bilo nočitev tujih gostov kar za 12 odstotkov manj kot lani, medtem ko se je število nočitev domačih gostov povečalo za 2 odstotka. K takšnemu stanju je veliko pripomogel obisk v avgustu, ko je bilo nočitev tujih turistov kar za petino manj kot v enakem mesecu lani. Tako so kaj hitro skopnele vse optimistične napovedi, ki smo jih lahko slišali po dokaj uspešni predsezoni, ki pa je tuje obiskovalce opozorila tudi na pomanjkljivosti, s katerimi se bodo srečevali v Jugoslaviji.

Povečanje nočitev domačih gostov kaže na dejstvo, da imajo domači turisti kljub padcu realnih osebnih dohodkov še vedno tolikšne prejemke — od osebnih dohodkov in drugih naslovov — da si lahko privoščijo dopust. Elastičnost turističnega povpraševanja je zelo velika, kar pomeni, da se ob skromnejših prejemkih kaj hitro odpovemo počitnikovanju.

Zmanjšanje nočitev tujih gostov niti ni posebej presenetljivo, kajti številni vzroki so vplivali na zmanjšan obisk. Pomanjkanje bencina, nekaterih prehranbenih izdelkov, dolge kolone na meji v predsezoni, je vplivalo na odločitev tujih turistov, še posebej tistih, ki se v zadnjem trenutku odločajo, kam bodo odšli na dopust, da so se raje odpeljali kam drugam.

Zdi se, da bomo morali korenito spremeniti miselnost o našem turizmu. Doslej smo pospeševali predvsem slovenski obmorski turizem, skušali čimveč iztržiti od tranzitnih potnikov, ki hitijo proti morju, imamo zdraviliški turizem, ker pač imamo naravne pogoje. Sele, ko bomo slovensko turistično ponudbo temeljili na takoimenovanem celinskem turizmu in ko bo obmorski turizem zgolj njegovo dopolnilo, torej ravno obratno kot doslej, si lahko obetamo tudi večje izkupičke. Možnosti za to imamo dovolj, mnogo premalo pa posluha za njihovo izrabo. To velja tudi za turistično ponudbo šišenske občine, kjer bi lahko z malo truda in volje marsikaj storili. Tako pa še največ pomeni restavracija na klancu v Medvodah, če kdo zaide v kamp v Dragočajni, ga tudi sprejmemo, pa tudi prenočišče v hotelu Ilirija ponudimo tujemu gostu. Tu se naša ponudba praktično konča, namesto da bi jo razširili na področja, kjer še ni industrije in bi bil turizem lahko glavni vir prihodkov.

Ob vsem tem ni čudno, da je tudi devizni izkupiček manjši, kot smo načrtovali, toda za vse to smo krivi sami. Tudi vam ni prijetno, če se na dopustu jezite.